

ИЗГРАДЊА ТС ВРАЊЕ 4

СТИГАО НОВИ ЕНЕРГЕТСКИ ТРАНСФОРМАТОР

ПРЕГОВОРИ ВЛАДЕ, ПОСЛОДАВЦА И СИНДИКАТА

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ КОЛЕКТИВНОГ УГОВОРА ЗА ЈП EMC

Велики послови на пет постројења

Драган Анђелковић, директор ЕМС-ове Дирекције за пренос електричне енергије, истиче велику важност реконструкције ТС Београд 5, која је изграђена још 1960.

Драган Анђелковић, директор ЕМС-ове Дирекције за пренос

Уз низ других активности, реконструкција Трафостанице Београд 3 у Реснику (220/110/10 kV) у пуном је јеку, - каже **Драган Анђелковић**, директор ЕМС-ове Дирекције за пренос електричне енергије: - Комплетно реконструисамо 220 и 110-киловолтни део постројења и сопствену потрошњу. Нова опрема унапредиће поузданост рада и обезбедиће већу расположивост и сигурност снабдевања потрошача. У односу на стару једнополну схему постројења, разлика је у новој опреми и дистрибуираном систему релејне заштите (изграђене су релејне кућице) што подразумева ефикасније стићење елемената. Трафостаница Београд 3, која је кључна за снабдевање и дистрибуцију у главном граду, изграђена је још 1960. године. Планирана вредност инвестиције за реконструисање ТС Београд 3 је 850 милиона динара. Средства за опрему су из кредита ЕИБ, а мањи део су сопствена средства. ПД Електроисток Изградња реконструише постројење, док је ПД Електроисток Пројектовање било задужено за пројекат. Надзорни органи су из ЕМС-ових Инвестиција, **Ненад Грковић** и **Војислав Мор**.

Директор Анђелковић истиче да се захуктавају радови и на Трафостаници Врање 4 на којој од 1. октобра почињу електромонтажни радови. Уједно почињу радови на другој фази увођења 400-киловолтног напона на Трафостаницу Лесковац 2 на којој се укида 220-киловолтни напон. На новоизграђеној Трафостаници Београд 20 и реконструисаној Трафостаници Београд 5 у завршној фази је монтажа опреме.

ТС Београд 3

Темљана реконструкција ТС Београд 3

Ненад Грковић, надзорни орган на ТС Београд 3

- До краја 2014. године на 110-киловолтној страни биће комплетно замењене сабирнице, али и реконструисана сва 110-киловолтна поља. На 220-киловолтној страни обновићемо три система сабирница и трансформаторско поље за трафо Т2 и спојно поље, као и далеководно поље према ТС Београд 8, - каже **Ненад Грковић**, надзорни орган на ТС Београд 3.

- Нов начин израде Плана за 2014. годину, који се завршава до 30. септембра, проводе запослени по погонима, што је управо новина, како би се циљеви ефикасно спровели у дело, - истиче Анђелковић и додаје: - Трају и јавне набавке из 2013. године што ће допринети унапређењу рада електроенергетског система. Истовремено, запослени пролазе значајан број курсева и обука што ће допринети стручности и ефикасности у раду.

П. Батинић

ИЗГРАДЊА ТС ВРАЊЕ 4

СТИГАО НОВИ ЕНЕРГЕТСКИ ТРАНСФОРМАТОР

Од Врањске бање до коначног одредишта за пет часова по тешкој друмској траси

Нови енергетски трансформатор тежине 180 тона без уља, преносног односа 400/110 киловолти, укупне инсталисане снаге 300 мегаволтампера, транспортован је почетком септембра на локацију изградње нове 400 киловолтне трансформаторске станице Врање 4 и истог дана постављен на кадни систем. Трансформатор је „Кончар“-ове производње и први је од два планирана за монтажу на том објекту.

Трансформатор је транспортован од фабрике до Врањске бање железничком трасом у сарадњи Кончара и Загребтранса, а од Врањске бање до локације трансформаторске станице у Доњој Требјешњи друмским транспортом, односно вучним возом који је извела компанија Бора Кечић из Београда.

Транспорт од Врањске бање од градилишта нове ТС Врање 4 преко села Златокоп трајао је пет часова. Траса је била веома захтевна - узани пут који пролази кроз насељена сеоска места, где су стамбени и други објекти домаћинстава непосредно уз ивицу коловозне траке предвиђене за друмски саобраћај.

На појединим местима посечено је и дрвеће како би специјално возило могло неометано да прође. У неким сеоским насељима кроз која је транспорт пролазио, обављена су и неопходна планска дистрибутивна искључења електричне енергије због недовољне висине дистрибутивне мреже на појединим местима, што је изведено у сарадњи са ПД Југоисток из Ниша.

На неким деловима друма постојале су ударне рупе, које је требало насути, а

на једном месту и изградити додатну подграду потпорног зида, како би се спречило његово урушавање под теретом транспорта.

И поред свих захтева транспорта, он је протекао без икаквих проблема и оштећења на трансформатору, вучном возу или на објектима у насељима и на инфраструктури кроз коју је транспортован, а резултат је истовар и постављање новог енергетског трансформатора на предвиђену каду на самом објекту, у 15 часова истог дана.

Осим новог енергетског трансформатора, на ТС Врање 4 стигла је и остала електро-опрема, а ускоро се очекује и допрема 60 тона трансформаторског уља. У наредном периоду предстоји комплетирање трансформатора и његово детаљно испитивање. У пословима транспорта учествовали су запослени из Погона Техника и Центра за инвестиције у ЈП ЕМС.

М. Вукас

ТС 400/110 kV ВРАЊЕ 4

Приводе се крају грађевински радови

Извршен интерно-технички преглед изведених радова

Комисија за интерно-технички преглед извршила је крајем августа преглед изведених радова на ТС 400/110 kV Врање 4. У две фазе грађевинских радова на ТС Врање 4, завршена је нивелација терена, дренажа, приступни пут, саобраћајнице у самом постројењу, кабловска канализација, плато и ограда. Завршено је седам релејних кућица, темељи и каде за два

енергетска трансформатора, као и уљна јама са уљном канализацијом. Изградњена је и командно – погонска зграда, као и водоводна и канализациона инфраструктура унутар комплекса трансформаторске станице. У разводном постројењу 400 и 110 kV урађени су темељи портала, темељи носача апарата у и монтирана је челична конструкција портала и носача апарата у оба де-

ла постројења. Када је реч о електро радовима, положено је бакарно уже за уземљење, подигнути су громобрански шиљци, урађени су спољно осветљење и инсталације и систем за дојаву у случају пожара у релејним кућицама. Помену-те радове обавља Конзорцијум Сименс Елнос БЛ.

Стручни тим, односно Комисија имала је одређене примедбе на до сада изведене грађевинске радове, а рок за исправљање је крај септембра.

М.В.

ПОГОН ПРЕНОСА ВАЉЕВО

Замене изолатора на 110 kV водовима

страница 6

АКТИВНОСТИ ИНТЕРНЕ РЕВИЗИЈЕ У ЈП EMC

Комуникација са заинтересованим странама

страница 7

ДАЛЕКОВОДНА ЕКИПА ПОГОНА ПРЕНОСА БЕОГРАД

Неуморни и ефикасни

страница 8

СЛУЖБА ЗА ДАЛЕКОВОДЕ ПОГОНА ПРЕНОСА БОР

Успешна ремонтна сезона у источној Србији

страница 10

БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

Како правилно радити на висини

страница 11

САСТАНАК РАДНЕ ГРУПЕ ENTSO-E

Правила о излагању електричном пољу

страница 16

СЕДНИЦА ИЗВРШНОГ ОДБОРА SIGRE СРБИЈА

Саветовање и финансијски успешно

страница 17

У EMC-ОВИМ ЗГРАДАМА У БЕОГРАДУ

Вежба противпожарне заштите

страница 24

БИПАРТИТНИ И ТРИПАРТИТНИ ПРЕГОВОРИ

Измене и допуне Колективног уговора

страница 23

EMC-ОВА АМБУЛАНТА

Депресија - невидљиви убица 21. века

страница 26

издаје ЈП EMC
Београд, Кнеза Милоша 11

www.ems.rs

генерални директор:
Никола Петровић

организатор за
односе са јавношћу:
Милдан Вујичић

одговорни уредник:
Милош Богићевић

редакција:
Предраг Батинић
Мирослав Вукас
Александар Опачић

контакт:
(011) 3243 081
pr@ems.rs

припрема и штампа:
БИРОГРАФ СОМР д.о.о, Земун

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

658(497.11)(085.3)

EMC : Електро mreжа Србије : лист
Електро mreже Србије / одговорни
уредник Милош Богићевић.

- Год. 1, бр. 1 (сеп. 2005)- . - Београд
(Кнеза Милоша 11) : ЈП EMC, 2005-
(Земун : Бирограф сомр). - 29 cm

Месечно. - Је наставак: Електроисток
ISSN 1452-3817 = EMC.
Електро mreжа Србије
COBISS.SR-ID 128361740

Одлука о изменама Годишњег програма пословања ЈП ЕМС

Управни одбор ЈП ЕМС донео је на шестој редовној седници, одржаној средином септембра, Одлуку о изменама Годишњег програма пословања ЈП Електро mreжа Србије за 2013. годину. Промене су донете како би се створили услови за остваривање права приликом одласка у пензију за 74 запослена у ЈП ЕМС, у складу са чланом 1. Колективног уговора о изменама и допунама Колективног уговора за ЈП ЕМС, и оне подразумевају увећање планиране масе за отпремнине за одлазак у пензију.

Такође, чланови Управног одбора донели су и одлуку о донацији Градској општини Гроцка, којом ће се помоћи уређење дечјег паркића у Калуђерици, одржавање турнира у малом фудбалу за ученике основних и средњих школа, али и организovati округли сто на тему зрачења у склопу пројекта „Едукација и информисање родитеља и јавности на територији општине Гроцка“, поводом изградње новог 400-киловолтног далековода.

М. Б. – М.В.

ДИЈАЛОГ БЕОГРАДА И ПРИШТИНЕ

Постигнут договор о енергетици

После 16 рунди политичког дијалога који се одвија уз посредовање ЕУ, преговарачки тимови Београда и Приштине постигли су у недељу, 8. септембра 2013. године, договор о питањима из области енергетике.

Постигнуто решење обезбеђује максимум заштите интереса српске стране у овом

тренутку. Договор дефинише начин управљања електроенергетским системом на северу Косова и Метохије, омогућава стабилно снабдевање електричном енергијом уз заштиту интереса Заједнице српских општина и не бави се питањима имовине.

Договорено је да Електро mreжа Србије са косовским оператором преносног

система, компанијом КОСТТ, у наредна три месеца потпише билатерални оперативни споразум који ће уредити све детаље везане за функционисање преносне мреже на КиМ.

Регулаторне агенције међусобно ће признати лиценце енергетских субјеката у електроенергетском систему - Косовске електроенергетске корпорације (КЕК), Косовског предузећа за дистрибуцију и снабдевање електричном енергијом (КЕДС) и Електропривреде Србије (ЕПС), а предузеће Електрокосмет биће трансформисано у снабдевача и дистрибутера електричне енергије за четири општине на северу КиМ. На тај начин, решава се питање снабдевања и дистрибуције електричне енергије на том подручју са већински српским становништвом.

Трафостаница Валач на северу КиМ наставиће да функционише као и до сада, након што је косовска страна одустала од захтева да КОСТТ преузме њене запослене. Постигнуто решење предвиђа да оператери на Валачу поштују инструкције косовског диспечерског центра, а ЕМС и КОСТТ би у наредних шест месеци требало да се договоре око поравнања међусобних дуговања. Договорено је, такође, да ће КОСТТ урадити реконекцију далековода од 110 kV на трафостаницу Валач, што је значајно за сигурност снабдевања током предстојеће грејне сезоне.

Постигнути договор омогућава да се у најкраћем року почне са имплементацијом договорених решења, уз наставак дијалога који је планиран за новембар.

ОДЛУКА ПОСЛОВОДСТВА ЈП ЕЛЕКТРОМРЕЖА СРБИЈЕ

Усвојена „Политика квалитета, заштите животне средине и заштите здравља и безбедности на раду“

Пословодство Јавног предузећа Електро mreжа Србије утврдило је и донело Политику интегрисаног управљања квалитетом, заштитом животне средине и заштитом здравља и безбедности на раду, као израз посвећености сталном унапређењу квалитета пословних процеса и активности и њиховом спровођењу на одржив и друштвено одговоран начин.

Та политика обезбеђује оквир за постављање циљева и обављање свих активности у Предузећу.

Руководиоци на свим хијерархијским нивоима дужни су да промовишу принципе те политике, објасне је запосленима и обезбеде њено поштовање приликом обављања свих активности у домену својих надлежности.

Политика ИМС је истакнута на званичном сајту ЈП ЕМС (<http://www.ems.rs/stranice/novosti/index.htm>).

Документ Политика ИМС у електронској форми налази се на порталу Al-Fresco share и на размени - диск UKV (K:)

Р. Е.

извор: МЕРЗ

ПОГОН ПРЕНОСА ВАЉЕВО

Важне замене изолятора на 110 kV водовима

Ваљевци сами мењају опрему у 110-киловолтним спојним пољима у Пожеги. – Ремонтни на подручју тог погона у завршној фази

Директор Драгомир Костић у посети редакцији листа EMC

Редакцију листа EMC посетио је недавно драг гост – директор EMC-овог Погона преноса Ваљево **Драгомир Костић**. Он је истакао да су ремонтни на подручју Погона преноса Ваљево у завршној фази и у највећој се мери реализују у складу с планом.

- Почели смо и да мењамо опрему у 110-киловолтним спојним пољима у Пожеги. Опрему је набавио EMC-ов Центар за инвестиције, а запослени у Погону све сами мењају. Прошле године смо

планирали да заменимо изолаторе на 110-киловолтним далеководима. Обавили смо то од Севојна до Потпећи, до Црне Горе. Очекивали смо да 2013. године добијемо сличну количину изолатора како би завршили замену око Пожеге на далеководима 115/2, 3, 4 и 5, као и на далеководу 116/1 и 2 на територији Косјерића. Они нису замењени. Сад кад се мења 110-киловолтно поље у Пожеги за далековод који повезује ту Трафостаницу са Ариљем и Ивањицом,

Предстудија за 400 kV напон у западној Србији

Драгомир Костић је рекао да је формиран и нови тим за нови део предстудије за подизање на 400-киловолтни напон западне Србије. То је део предстудије који се односи на далеководне правце од Бајине Баште према Црној Гори и Републици Српској.

Очекује се да наредних дана екипе изађу на терен да обиђу трасе.

нисмо могли да гарантујемо сигурност због поменути четири далеководна под бројем 115. Због тога је било проблема с добијањем дозволе за искључења, али и приликом самих искључења, - каже директор Костић и додаје: - То нам каже да се мора правовремено планирати замена изолације на 110-киловолтним правцима, како би могле да се неометано реализују озбиљне инвестиције. Веома је позитивно што је потписан вишегодишњи уговор са Елносом из Бањалуке па смо успели да протеклог лета, крајем августа, заменимо изолаторе на далеководу 119/2 од Зворника до Лешнице на делоници која пролази територијом Републике Српске. Елнос је заменио изолаторе од стуба 20 до стуба 89. Заменили су и хиљаду метара проводника на далеководу 209 од Бајине Баште до Сремске Митровице 2, око рудника Сасе, који је био непоуздан услед оштећења у временским дејствима. Својевремено је далеководна екипа Погона преноса Ваљево из Бајине Баште вешто оспособила тај далековод како би могао да издржи до ових дана. Планирамо да на темељу уговора са Елносом санирамо и реконструиремо све далеководне.

П. Батинић

Комуникација са заинтересованим странама

Трећа креативна радионица, као део Пилот пројекта ЕМС-ове Интерне ревизије „Управљање ризицима у Погону Нови Сад“, а на предлог **Предрага Видаковића**, директора Погона Нови Сад, одржана је у септембру. То је само још једна од активности Интерне ревизије у нашој компанији, с тим да су и Пројекат и радионице запослени у Интерној ревизији реализовали властитим снагама и као додатну обавезу, која није предвиђена Планом рада за ову годину.

- Законима који регулишу пословање јавних предузећа недвосмислено је дефинисана обавеза усвајања и спровођења политике управљања ризицима (Закон о јавним предузећима), као и стратегије управљања ризицима (Закон о буџетском систему и Правилник о заједничким критеријумима и стандардима за успостављање, функционисање и извештавање о систему финансијског управљања и контроле у јавном сектору).

Полазећи од тога да је корпоративизација правац даљње трансформације ЈП ЕМС и чињенице да је управљање ризицима један од основних стубова корпоративног управљања, Интерна ревизија ЈП ЕМС организовала је радионицу на тему управљања ризицима која је одржана у априлу 2013. у просторијама Погона Београд. Ту радионицу реализовали су експерти који су учествовали у пројекту „Поддршка развоју интерне финансијске контроле у јавном сектору у Србији – фаза 3“, а који је финансирала ЕУ и водила Европска делегација у Републици Србији. Том приликом је од консултаната добијен додатни материјал о управљању ризицима.

Оливера Радовић, руководица Интерне ревизије

Као резултат те радионице, а на предлог Предрага Видаковића, директора Погона Нови Сад, покренут је Пилот пројекат под називом „Управљање ризицима у Погону Нови Сад“ и до сада су успешно организоване три радионице.

Тај Пилот пројекат требало би да представља прву фазу успостављања система управљања ризицима „ЕРМ“,

на нивоу ЈП ЕМС што је коначни циљ, - каже **Оливера Радовић**, руководица Интерне ревизије. С једне стране, Интерна ревизија је пружила помоћ и подршку надлежнима и Пословодству у корпоративизацији, као и у управљању ризицима, а, с друге стране, смањени су трошкови јер су ангажовани потенцијали и људи из Интерне ревизије.

Предраг Видаковић, директор Погона Нови Сад, истиче да је веома задовољан радионицама, као и сарађом са представницима Интерне ревизије, и препоручује и да и остали Погони преноса примене искуство Погона Нови Сад.

Осим тога, Интерна ревизија тренутно спроводи две ревизије: „Пословне активности у ЈП ЕМС везане за сарадњу и комуникације са заинтересованим странама“ и „Заштиту интереса Предузећа пред државним органима“. У Интерној ревизији истичу да обе области раде први пут. Препознато је да је могуће унапредити односе са заинтересованим странама, преваходно с корисницима преносног система, али и имиџ компаније.

П. Б.

П. Батинић

ЕДУКАЦИЈА ЗАПОСЛЕНИХ У ЈП ЕМС

Циљеви и приоритети у светлу SMART методе

Центар за људске потенцијале ЈП ЕМС у сарадњи са консултантском кућом „Skills“ и ЦПМ (Центром за управљање пројектима) организовао је обуку „Циљеви и приоритети“ за 145 запослених – за извршне и корпоративне директоре, директоре/руководиоце сектора/центра и шефове служби.

Трочасовној обуци, која се одржала 18, 19. и 23. септембра 2013. године у пословним просторијама ЕМС-а (Погон подручја преносног система Београд,

НДЦ), циљ је да се запослени обуче за развијање и дефинисање циљева из своје надлежности користећи SMART методу анализе циљева. То подразумева упознавање и савладавање метода правилног дефинисања и постављања циљева (специфичност, мерљивост, достижност, реалност, временска реалност циљева), планирања радних задатака и постављања приоритета на путу ка остварењу циља (Паретов принцип приоритета).

П. Б.

ДАЛЕКОВОДНА ЕКИПА ПОГОНА ПРЕНОСА БЕОГРАД

Неуморни и ефикасни

До 31. августа возилима прешли 60 хиљада километара и ремонтвали 64 далеководна на сва три преносна односа. Одржавају две хиљаде 269 километара далеководних преносних траса.

У сезони ремонтних активности наше колеге монтери имају пуне руке посла. Тако је и са Далеководном екипом Погона преноса Београда.

Далеководна екипа са 22 запослена одржава две хиљаде 269 километара далеководна на сва три напонска преносна односа. Покривају територију од Београда до Жагубице на југоистоку, до Вршца на североистоку, северно до Старе Пазове, јужно до Свијанца и Тополе, те југозападно до Стублина. Својим возилима у ремонтној сезони прешли су приближно 60 хиљада километара и прегледали и ремонтвали 64 далеководна, од тога 55 далеководна 110-киловолтног преносног односа, шест на 220 и три на 400-киловолтног преносном напону. Према речима **Александра Аце Павловића**, пословође ДВ екипе, сви да-

леководи се подједнако сагледавају и третирају и свима се приступа максимално одговорно у ремонтним пословима. Павловић истиче да би, имајући у виду рационализацију и штедњу, ипак требало размотрити могућност да се у наредном периоду обнови возни парк те далеководне екипе.

Бројни су изазови са којима се на терену срећу преградници и електромонтери **Александар Павловић, Горан Зарков, Миладин Рабасовић, Славиша Петровић, Зоран Перић, Војислав Оберкнежев, Жарко Попадић, Бојан Милошевић, Миодраг Ристић, Небојша Рашић, Горан Јеремић, Александар Нинковић, Томислав Бекић, Никола Лалић, Маријан Бошковић, Александар Јотић, Марко Продановић, Марко Ћирић, Слободан Милошевић, Дејан Дукић, Предрог Николић.**

Чести су неприступачни путеви према далеководним трасама тамо где су миграције становништа велике, али и поред Београда где се пољопривредно обрадиво земљиште све више запушта. Затим, власници земљишта често не дозвољавају сечу растиња без обзира што се упозоравају на могуће ризике од пожара после евенталног испада далеководна. Наравно ту су и временске прилике - лети високе температуре, зими снег и лед, кише. Ипак, они све то превазилазе и успешно и квалитетно завршавају планиране послове.

Суочавају се и са константним појавама крађа дијагонала L – профила, које се у ремонтним периодима монтирају на критичним местима, односно тамо где постоје ризици од пада далеководног стуба. Остале дијагонале се монтирају по окончању ремонтне сезоне. Осим дијагонала, краду се и клеме за уземљење стубова, анкери. Требало би поменути и сечу растиња и шуме испод ДВ траса, која се у обавља у времену планских ремонтних искључења по изузетно високим температурама и сматра се једном од тежих активности.

Далеководна екипа је, осим ремонтних послова, ове сезоне имала и три ванредне ситуације. Једна је пад стуба услед крађе 3. јула, и тада су на терену осигурани и обезбедили неколико носећих стубова и саму далеководну трасу, како би остала у функцији, а потом наставили са подизањем новог стуба. Други случај је испад далеководна у јужнобанатској петљи на траси ТС Панчево 2 – ТС Качарево, услед атмосферског пражњења, односно удара грома на стубу број 2, који се десио 23. августа и тада је експлодирао изолаторски ланац са фазним проводником и пао на земљу, док је струјни мост пао преко четврте фазе. Монтери су у ноћним часовима под приручним осветљењем и светлима са возила успешно отклонили квар, сачекали да се далековод стави поново под напон због провере обављеног посла. Трећи случај се догодио 6. маја у вечерњим часовима, на ДВ траси од ТС Београд 22 до ТЕ Колубара и опет је у питању био удар грома. И тај пут, ДВ екипа Погона преноса Београд била је ефикасна и брза.

М. Вукас

Замењено заштитно уже преко Канала ДТД

Инвентивност монтера Марка Ћирића, пасионираног риболовца

Далеководна екипа Погона преноса Београд променила је заштитно уже на прелазу Канала Дунав – Тиса – Дунав на 110-киловолтном далеководу 151/3 од Трафостанице Алибунар до Трафостанице Вршац I.

- Реч је о 339 метара дужине заштитног ужета на порталном стубу на распону стубова 178 и 179 у близини Вршца, али и у још три распона међу стубовима 177 и 181. То уже је још 2008. године оштетио спортски авион

и уредно је санирано, али је због сигурности замена била неопходна, а ЕМС-овци су је сами обавили. Проблем је био како „премостити“ Канал Дунав – Тиса – Дунав. И за то смо пронашли решење. Наш монтер **Марко Ћирић** пасиониран је и вешт риболовац па је прво штапом пребацио струну као вођицу за заштитно уже, - каже **Валеријан Аксић**, руководилац Службе за одржавање далековода Погона преноса Београд.

П. Батинић

НА ТЕРИТОРИЈИ ПОГОНА ПРЕНОСА БОР

Руски авион угасио пожар

У августу је избио шумски пожар у близини Бора и Зајечара и угрозио неколико стубова ЕМС-овог далековода број 403 који повезује трафостанице Бор 2 и Ниш 2. ЕМС-ове екипе су одмах изашле на терен, а кључну улогу у гашењу пожара имао је руски авион Беријев Бе-200. Тај авион-амфибија био је готово два месеца протеклог лета на нишком аеродрому, на захтев српских власти, а задатак му је био да интервенише због гашења могућих пожара у тешко доступним местима и шумама, као и у ванредним ситуацијама у државама региона.

Пожар је изузетно брзо угашен и далековод стављен под напон па је искључење трајало релативно кратко.

Руски млазни двомоторни авион Беријев Бе-200 је велика вишенаменска амфибијска летелица која може да полети са копна или са водене површине и да понесе 12 тона воде или чак до 72 путника, чији је развој почео 1990.

године, а први пут пробно је полетео 1998. године. Водени терет може одједном да се избаци сав или у осам фаза. Авион носи и шест резервоара с хе-

мијским противпожарним средствима укупног капацитета 1,2³. Водене резервоаре летелица може да испразни за 0,8 до једне секунде при минималној брзини лета 220 km/h. Први пут је употребљен 2004. године, а од тада је ангажован на гашењу пожара у Русији, Португалу, Италији, Грчкој и другим земљама.

П. Батинић

Млазни двомоторни авион Беријев Бе-200

СЛУЖБА ЗА ДАЛЕКОВОДЕ ПОГОНА ПРЕНОСА БОР

Успешна ремонтна сезона у источној Србији

Искусни монтери раде и на неприступачним теренима и по свим временским условима. Изузетно оспособљени и опремљени за сваки пословни изазов

Служба за далеководне Погона преноса Бор, са 15 запослених, којом успешно руководи **Мирослав Петровић**, покрива територију источне Србије. Гледано по напонском нивоу, одржавају 324 километра на 400-киловолтном напону, 469 километара на 110 и 63 километра на 35-киловолтном напону, укупно 766 километара. Од планираних ремонта, до краја августа урадили су укупно 37 далеководних траса на високом напону, од тога 5 на 400-киловолтном напону и 32 на 110-киловолтном, укупно 556 километара. Ремонтну сезону започели су 1. априла. Мало кашњење проузроковано је обилним кишма које су падале у том периоду.

О Служби нам говори **Владимир Илић**, заменик пословође те екипе. Он истиче да су запослени у Служби, чији је просек година приближно 42, активни и уполсени целе године, без обзира на временске услове.

Са чим се све сусрећу руководиоци **Мирослав Петровић** и **Владимир Илић** и колеге **Мирослав Божић**, **Зоран Ракетић**, **Иван Петровић**, **Небојша Антонијевић**, **Саша Ђорђевић**,

Иван Јеленковић, **Славољуб Милосављевић**, **Станиша Јорговановић**, **Небојша Николић**, **Срђан Богдановић**, **Игор Ђорђевић**, **Саша Живановић**, **Жељко Ћосић**, **Никола Тешић**, **Ристић Милорад** и **Небојша Милошевић**? Подручје које „покривају“ преваходно је тежак брдско-планински терен. Велики су далеководни распони управо због таквог терена, запуштени су и приступни путеви, густа шума и густо растиње око стубова до којих се тешко долази. Ипак, до краја августа прешли су возилима укупно 21 хиљаду 742 кило-

метра, а преведено у часове то износи хиљаду и 50 часова на радним задацима.

- Искусни монтери приликом обављања ремонтних радова добар део дана проведу у возилима. Већи део возила није климатизован, а постоји и проблем са удобношћу код возила марке Лада, када се крене на трасу. Зато би се у скоријем периоду требало размишљати о набавци возила типа Лендровер, или због специфичности терена, краћег теренског возила или возила типа Махиндра, - каже Илић.

У овој години нису имали ни један већи квар, али су зато суочени са проблемима на далеководима који прелазе делом кроз Национални парк Ђердап, где је за потребе одржавања трасе и за сечу шуме неопходно добити дозволе

Велики корморан на стубу бр.4

- Имамо и пример да део далековода од Неготина према Ђердапу пролази преко Дунава и један стуб се налази у самој реци и то стуб број 4 на коме се гнезди Велики корморан и тај стуб се посебно третира. Птица Корморан законом је заштићена врста. Услед гнезђења и великих наслага птичијег измета неретко се дешавају и спади далеководне трасе. На ту тему објављен је и један рад на недавно одржаном саветовању CIGRE Србија. То је проблем који би што пре требало законски уобличи и коначно дефинисати, - говори Владимир Илић.

од надлежних министарстава и институција.

У јеку ремонтне сезоне “далеководице” су демонтирале 504 стаклена чланка, монтирале 152 нова стаклена ланца и 16 композитних ланаца на 400-киловолтном преносном односу. На 110-киловолти демонтирали су хиљаду 850 керамичких чланака и 193 стаклена, те шест штапних ланаца. Монтирано је хиљаду 487 стаклених чланака, 66 композитних и 42 штапна ланца. Када се сагледају претходне цифре, логичан је закључак да је реч о изузетно стручној, зналачкој и вредној Служби за далеководе. Постали су пионири у ЈП ЕМС који су уградиле Композитне изолаторе на 400-киловолтном напону према препоруци Комитета за ДВ.

Композитне изолаторе одликује дужи век трајања и мања тежина. Они постављени на 110-киловолтном напону до сада се добро показују у експлоатацији, а они на 400-киловолтном односу на ДВ траси бр. 402 недавно су монтирани на стубу број 2 и број 3 сада су у фази праћења. Препорука је да се нови тип композитних изолатора уграђује у срединама где је велико аеро загађење попут Бора и Прахова.

Приликом обиласка терена и траса уочавали су појаве поскиданих дијагонала, односно крађа. То су регистровали и пријавили надлежним службама у Предузећу и органима МУП-а. Повреда није било, сем мањих огреботина приликом сече шуме и растиња.

- Требало би у наредном периоду Службу „освежити“ бар двојицом нових колега. Монтерски век има своје границе. То је изузетно захтеван посао на којем зими морате трпети снег, лед, ветар, ниску температуру, нарочито на Црном врху, Марковој крчи и Попадији, где су поред теренских возила неопходне и моторне санке, у изузетно колегијалном тону завршава Илић.

М. Вукас

Како правилно радити на висини

Видео материјал са искусним монтерима послужиће за израду едукативне презентације

На подручју Погона преноса Бор је крајем августа у организацији Службе за безбедност и здравље на раду обављено снимање камером поступка свих фаза рада на висини при редовним радовима на далеководним стубовима. Веома обучени и искусни монтери, опремљени комплетном прописаном стандардном опремом за пењање, представили су све фазе радова на висини. Дакле, од провере опреме, поступка “облачења”, пењања са качењем, радова на врху стуба са везивањем монтера, до демонта-

рања и монтирања изолаторских ланаца и правилног силаска са далеководног стуба.

Снимљени материјал у скорије време биће искоришћен за израду едукативне презентације, која ће бити намењена запосленима у Предузећу који раде на висини, као и другим компанијама које ће ЈП ЕМС у перспективи ангажовати за рад на висини. Примећено је да су поједини извођачи радова које је ЈП ЕМС ангажовао у протеклом периоду имали различите приступе радовима на висини, уз коришћење различитих типова опреме.

Запослени у Јавном предузећу Електромрежа Србије који раде на висини имају дугогодишње искуство у примени и начину коришћења стандардизоване опреме за пењање. У Предузећу се већ више година примењују прописи и стандарди ЕУ за рад на висини, као што су SRPS EN 358, SRPS EN 353, SRPS EN 34 и остали.

Намера је да се будућим извођачима радова приближе правилни начини извођења радова на висини, који су стандардизовани у ЈП ЕМС. Тај приступ представља битан корак у унапређењу безбедности запослених, а кроз сталну обуку и правилним коришћењем опреме за пењање и придржавањем мера безбедности, кроз високу ефикасност и уз високе стандарде заштите здравља запослених смањује се ризик од евентуалних повреда на раду.

М. Вукас

Срушени стуб у Старчеву

УХАПШЕНЕ ОСОБЕ ИЗ СТАРЧЕВА И ОКОЛИНЕ ЗРЕЊАНИНА

Осумњичени за крађе приведени лицу правде

На основу пријаве ЈП ЕМС, почетком септембра лишена су слободе два лица, Н.З. и Н.Т. из Старчева под основаном сумњом да су крађом делова са стубних конструкција (анкера, затезних сајли-ужади и L-профила тзв. дијагонала) на више места на далеководној траси од ТС Београд 8 до трафостанице у индустријском комплексу ХИП у Панчеву, почетком јула проузроковали пад једног далеководног стуба и изазвали оштећење 220 киловолтног далеково-

да и тиме угрожени несметано напајање електричном енергијом индустријског комплекса ХИП и функционисање преносног система за електричну енергију ЈП ЕМС.

Осумњичена лица приведена су правди и изведена пред истражног судију Основног суда у Панчеву који им је као главноосумњиченима одредио тридесетодневно задржавање у истражном затвору. Својим несавесним чином причинили су ЈП ЕМС директне и индиректне штете у вредности не-

колико стотина хиљада евра, а последице су могле да буду и катастрофалније да је дошло до повлачења осталих стубова у низу поменуте далеководне трасе, што је могло проузроковати њихово рушење и изазвати катастрофу у ТС ХИП и самом индустријском комплексу ХИП.

Успешни су били и припадници Одељења криминалистичке полиције у Зрењанину, који су почетком септембра привели правди три лица из околине Зрењанина и одредили им меру задржавања у истражном затвору, због постојања основане сумње да су извршили више дела крађе и тешке крађе. Наиме, Б.Р (23), М.Р (28) и П.Р. (42) се терете да су у више наврата крали колосечни прибор са пруге Перлез-Фаркаждин и то на штету Железница Србије, као и алуминијумске проводнике и остале делове стубних и далеководних конструкција са далековода на траси Перлез-Книћанин на штету ПД Електровојводина Нови Сад. Поред наведеног, постоји и сумња да су провалили у просторије Циглане у Меленцима. Према наводима истраге приведена тројка направила је материјалну штету од пола милиона динара.

Због учесталих појава крађа на објектима ЈП ЕМС и ЈП ЕПС, та два државна енергетска и привредна субјекта недавно су званично покренула иницијативу да се измени законска регулатива, када је реч о крађама на њиховим објектима, те да се дела почињене крађе оштрије и строже дефинишу, односно да се починиоци по потреби и затворски вишегодишње санкционишу.

Редовно се из ЈП ЕМС упућују апели грађанима, да се крађама са објекта ЕМС-а угрожава безбедно функционисање преносног система електричне енергије у Србији, а такође и привреда и индустрија у целини. Изазивају се прекиди у напајању потрошача електричном енергијом, непотребне хаварије и искључења потрошача зарад отклањања поремећаја проузрокованих крађама од стране појединаца који нису свесни да за малу своту новца, коју добију продајом на отпадима секундарних сировина, ризикују властите животе. Апелује се и на власнике отпада секундарних сировина, да отпад који има ознаку, или је бакарног, челичног или алуминијумског порекла откупљују искључиво уз податке из личне карте продавца. Грађани који уоче крађе на објектима требало би да их пријаве полицији или запосленима у ЈП ЕМС.

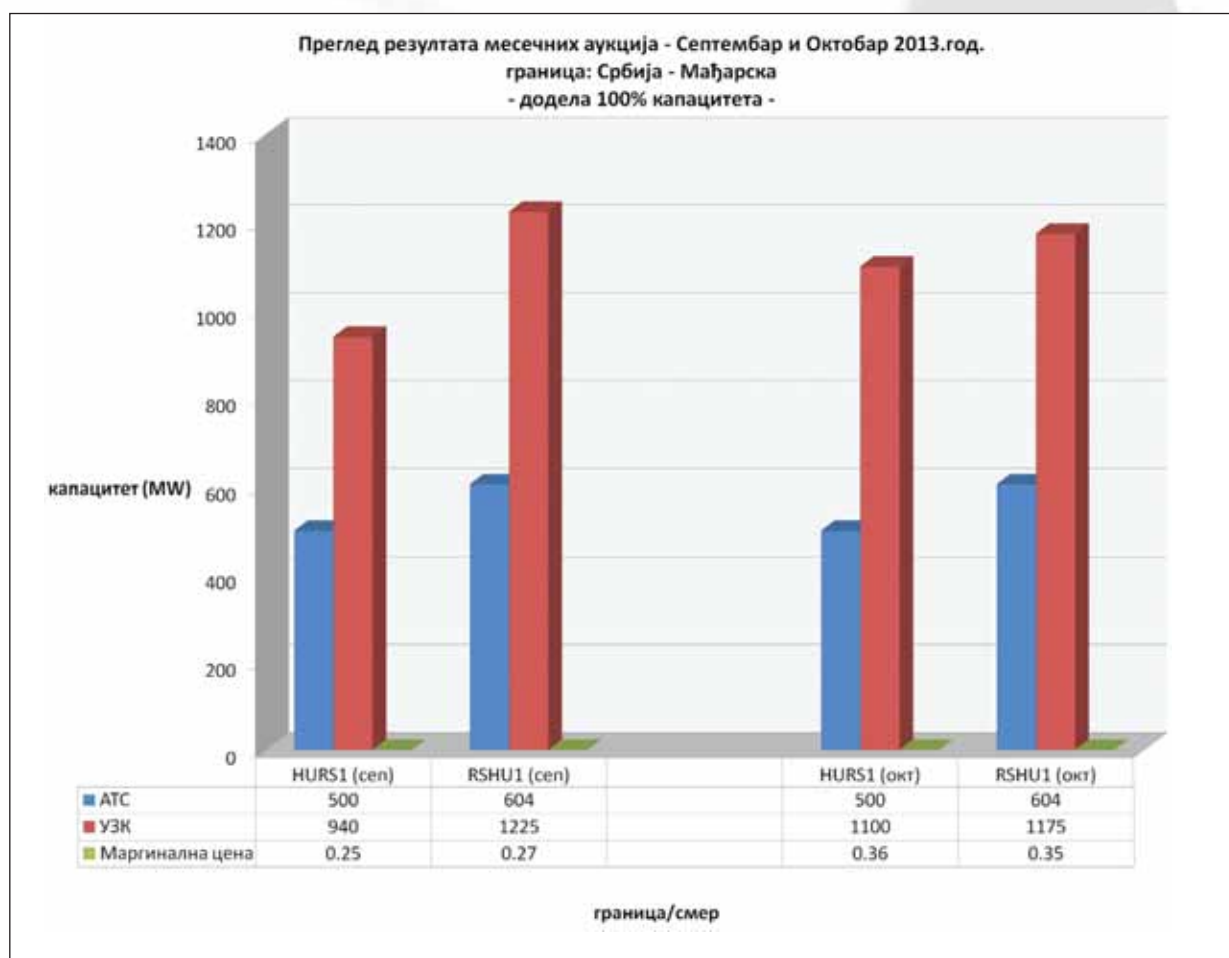
М. Вукас

Расподела прекограничних преносних капацитета на границама регулационе области Републике Србије за септембар и октобар 2013. године

Заједничке месечне аукције на граници Србија – Мађарска:

Резултати заједничких месечних аукција на српско-мађарској граници за месец септембар и октобар 2013. године, приказани су у табели и на графику:

Тех.ознака границе/ смера	Период важења	АТС	Укупни захтевани капацитет (УЗК)	Укупни додељени капацитет	Бр. учесн. који су поднели захтев	Бр. учесн. који су добили капацитет	Укупан број аукцијских понуда	Маргинална цена	Загушење
		MW	MW	MW				eur/MWh	ДА / НЕ
HURS1	01.09.-30.09.2013.	500	940	500	20	11	60	0.25	ДА
RSHU1	01.09.-30.09.2013.	604	1225	603	22	15	82	0.27	ДА
HURS1	01.10.-31.10.2013.	500	1100	500	20	8	62	0.36	ДА
RSHU1	01.10.-31.10.2013.	604	1175	603	21	14	70	0.35	ДА

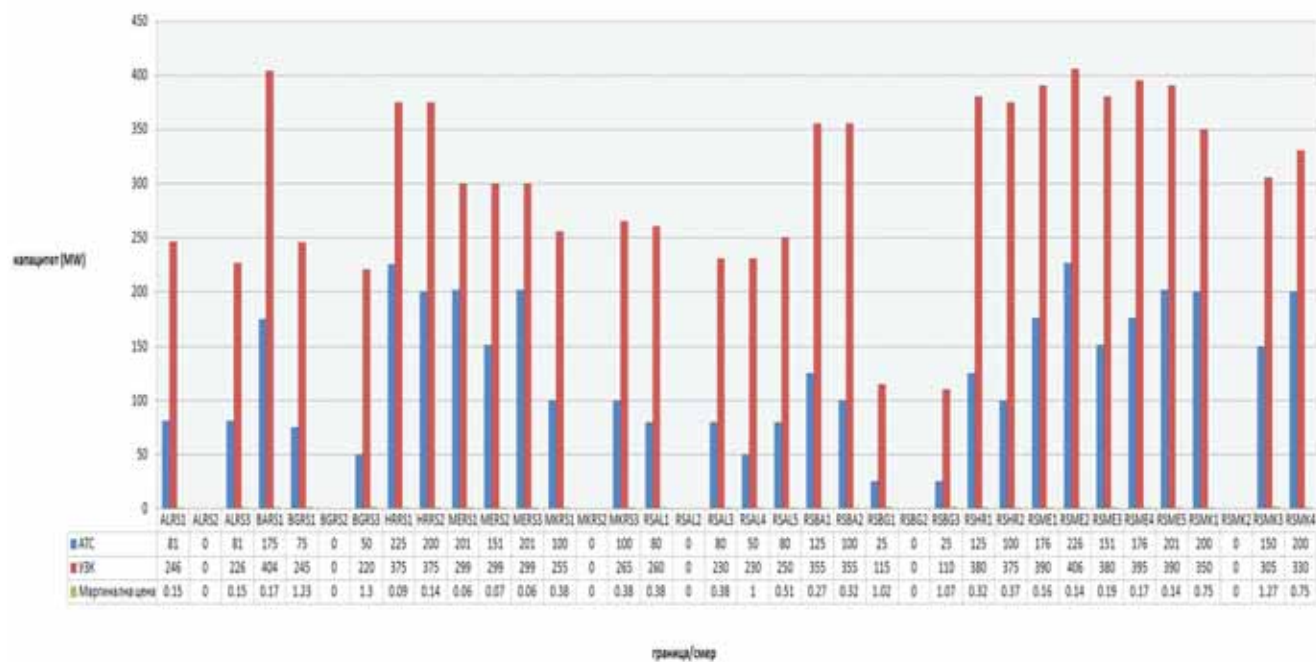
Детаљне информације о резултатима месечних заједничких аукција су објављене на званичном сајту ЈП ЕМС:
http://www.ems.rs/stranice/tehnicke_informacije/mesecne_rezultati_inf-joint.htm

Аукције за доделу 50% расположивог преносног капацитета:

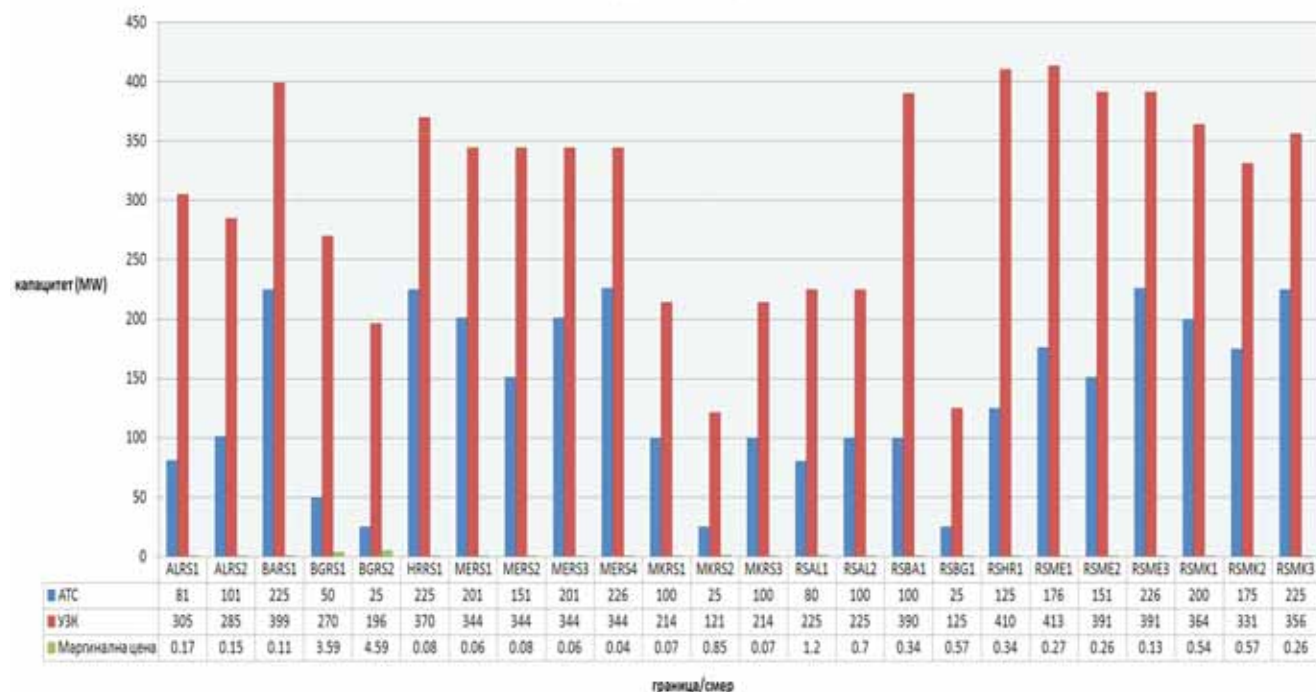
Резултати месечних аукција за доделу 50% расположивог преносног капацитета за септембар и октобар 2013. године су приказани у табели и на графику:

Тех.ознака границе/ смера	Период важења	ATC	Укупни захтевани капацитет	Укупни додељени капацитет	Бр. учесн. који су поднели захтев	Бр. учесн. који су добили капацитет	Укупан број аукцијских понуда	Маргинална цена	Загушење
		MW	MW	MW				eur/MWh	ДА / НЕ
ALRS1	01.09.-11.09.2013	81	246	80	11	7	24	0.15	ДА
ALRS2	12.09.-13.09.2013	0	0	0	0	0	0	0	НЕ
ALRS3	14.09.-30.09.2013	81	226	81	10	7	23	0.15	ДА
BARS1	01.09.-30.09.2013	175	404	174	15	11	31	0.17	ДА
BGRS1	01.09.-15.09.2013	75	245	74	14	8	37	1.23	ДА
BGRS2	16.09.-22.09.2013	0	0	0	0	0	0	0	НЕ
BGRS3	23.09.-30.09.2013	50	220	50	13	6	35	1.3	ДА
HRRS1	01.09.-22.09.2013	225	375	225	10	7	24	0.09	ДА
HRRS2	23.09.-30.09.2013	200	375	200	10	5	24	0.14	ДА
MERS1	01.09.-08.09.2013	201	299	200	11	9	23	0.06	ДА
MERS2	09.09.-26.09.2013	151	299	149	11	8	23	0.07	ДА
MERS3	27.09.-30.09.2013	201	299	200	11	9	23	0.06	ДА
MKRS1	01.09.-08.09.2013	100	255	100	13	5	25	0.38	ДА
MKRS2	09.09.-13.09.2013	0	0	0	0	0	0	0	НЕ
MKRS3	14.09.-30.09.2013	100	265	100	13	6	26	0.38	ДА
RSAL1	01.09.-11.09.2013	80	260	80	10	4	25	0.38	ДА
RSAL2	12.09.-13.09.2013	0	0	0	0	0	0	0	НЕ
RSAL3	14.09.-15.09.2013	80	230	80	9	4	24	0.38	ДА
RSAL4	16.09.-19.09.2013	50	230	50	11	3	25	1	ДА
RSAL5	20.09.-30.09.2013	80	250	80	9	3	24	0.51	ДА
RSBA1	01.09.-08.09.2013	125	355	123	11	6	30	0.27	ДА
RSBA2	09.09.-30.09.2013	100	355	100	11	4	30	0.32	ДА
RSBG1	01.09.-15.09.2013	25	115	25	10	4	21	1.02	ДА
RSBG2	16.09.-22.09.2013	0	0	0	0	0	0	0	НЕ
RSBG3	23.09.-30.09.2013	25	110	25	10	4	21	1.07	ДА
RSHR1	01.09.-08.09.2013	125	380	125	12	8	33	0.32	ДА
RSHR2	09.09.-30.09.2013	100	375	100	12	6	33	0.37	ДА
RSME1	01.09.-08.09.2013	176	390	176	13	8	35	0.16	ДА
RSME2	09.09.-13.09.2013	226	406	226	14	10	35	0.14	ДА
RSME3	14.09.-20.09.2013	151	380	151	13	8	34	0.19	ДА
RSME4	21.09.-26.09.2013	176	395	175	13	8	34	0.17	ДА
RSME5	27.09.-30.09.2013	201	390	201	12	8	33	0.14	ДА
RSMK1	01.09.-08.09.2013	200	350	200	7	5	24	0.75	ДА
RSMK2	09.09.-13.09.2013	0	0	0	0	0	0	0	НЕ
RSMK3	14.09.-22.09.2013	150	305	150	7	5	25	1.27	ДА
RSMK4	23.09.-30.09.2013	200	330	200	7	5	24	0.75	ДА
ALRS1	01.10.-25.10.2013	81	305	80	10	4	23	0.17	ДА
ALRS2	26.10.-31.10.2013	101	285	101	10	7	22	0.15	ДА
BARS1	01.10.-31.10.2013	225	399	225	12	10	30	0.11	ДА
BGRS1	01.10.-20.10.2013	50	270	50	16	4	41	3.59	ДА
BGRS2	21.10.-31.10.2013	25	196	24	16	2	34	4.59	ДА
HRRS1	01.10.-31.10.2013	225	370	224	9	7	24	0.08	ДА
MERS1	01.10.-06.10.2013	201	344	201	11	8	23	0.06	ДА
MERS2	07.10.-10.10.2013	151	344	151	11	7	23	0.08	ДА
MERS3	11.10.-25.10.2013	201	344	201	11	8	23	0.06	ДА
MERS4	26.10.-31.10.2013	226	344	226	11	9	23	0.04	ДА
MKRS1	01.10.-13.10.2013	100	214	99	12	9	20	0.07	ДА
MKRS2	14.10.-25.10.2013	25	121	25	9	2	14	0.85	ДА
MKRS3	26.10.-31.10.2013	100	214	99	12	9	20	0.07	ДА
RSAL1	01.10.-25.10.2013	80	225	80	8	3	20	1.2	ДА
RSAL2	26.10.-31.10.2013	100	225	100	8	5	20	0.7	ДА
RSBA1	01.10.-31.10.2013	100	390	100	11	5	32	0.34	ДА
RSBG1	01.10.-31.10.2013	25	125	25	10	4	18	0.57	ДА
RSHR1	01.10.-31.10.2013	125	410	125	11	6	29	0.34	ДА
RSME1	01.10.-20.10.2013	176	413	176	14	7	33	0.27	ДА
RSME2	21.10.-25.10.2013	151	391	151	14	8	32	0.26	ДА
RSME3	26.10.-31.10.2013	226	391	226	14	11	32	0.13	ДА
RSMK1	01.10.-20.10.2013	200	364	200	11	7	27	0.54	ДА
RSMK2	21.10.-25.10.2013	175	331	175	11	7	27	0.57	ДА
RSMK3	26.10.-31.10.2013	225	356	225	11	8	27	0.26	ДА

Преглед резултата месечних аукција - Септембар 2013.год.
- додела 50% капацитета -

Преглед резултата месечних аукција - Октобар 2013.год.
- додела 50% капацитета -

Детаљне информације о резултатима месечних аукција су објављене на званичном сајту ЈП ЕМС:
http://www.ems.rs/stranice/tehnicke_informacije/mesecne_rezultati_inf.htm

Дневне аукције на граници Србија - Румунија:

Резултати дневних аукција на граници Србија – Румунија су објављени на званичном сајту ЈП ЕМС:
http://www.ems.rs/stranice/tehnicke_informacije/dnevne_rezultati_inf-joint_RO.htm.

Никола Тошић, дипл.инж.ел. - мастер

Српска правила о излагању електричном пољу строжа од европских

Правилник о границама излагања нејонизујућем зрачењу мораће да се мења како би се ускладио са европским правилима. – Изванредна презентација шпанског ТСО о утицају климатских промена на градњу преносних објеката

У Мадриду је почетком септембра одржан 18. састанак Радне групе ENTSO-E за примену управљања имовином (WVG AIM), која је у склопу Комитета за развој система. Задатак те Групе је да припрема документа и правила у свом домену, а у име ЈП Електромрежа Србије члан тог тела је **мр Гојко Дотлић**, саветник генералног директора за техничка питања.

- Изванредно много се радило па нико није имао времена да обиђе тако атрактивну дестинацију као што је главни град Шпаније. Из мог угла, две теме које су презентирани несумњиво су значајне за ЈП EMC, - наглашава Дотлић: - Европска унија је 29. јуна ове године објавила Директиву о минималним захтевима за здравље и безбедност који се односе на излагање популације утицају електромагнетних поља - из угла повећања ризика од физичких узрочника. Информација, која нам је представљена, каже да је дозвољена граница излагања становништва електричном пољу 5 kV/m, док је допуштена граница излагања маг-

Мр Гојко Дотлић, саветник генералног директора за техничка питања

нетном пољу 0,1 mT (мили тесла). Српски Правилник о границама излагања нејонизујућем зрачењу мораће да се мења како би се ускладио са европским правилима. Код нас је граница допуштеног излагања електричном пољу 2 kV/m, а магнетском пољу 0,04 mT. Сасвим разумљиво, следи да ће морати да се ускладе и ставови Правилника о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 до 400 kV. То ће свакако помоћи и нашој компанији приликом изградње далековода.

Веома убедљива била је и презентација коју су обавили представници шпанског ТСО – Ред Електрика Еспања. Тема је била Утицај климатских промена на преносне објекте. Битан је њихов приступ решавању проблема. У првом реду, ослонили су се искључиво на научне показатеље и истраживања. Они сматрају да ће се климатске промене највише рефлектовати на далеководе. Шпанци су се бавили променом температуре, утицајем ветрова, поплава, подземних вода. Студије су им правили еминентни стручњаци и из свега тога показало се какви темељи су неопходни, каква челична конструкци-

ја, и томе слично.

Наш постојећи Правилник о градњи надземних водова, који сам већ поменуо, усвојен је још 1988. године и било би веома добро кад би се, приликом унапређења тог Правилника, унеле и сугестије сличне размишљањима у шпанском оператору система, рекао је Дотлић.

Радна група WVG AIM (ENTSO-E) разматрала је иницијативу ЈП EMC, коју је изнео Дотлић, да се спроведе анкета међу ТСО-овима о начинима решавања проблема корона буке на 400 kV далеководима. Осим EMC-а који се са тим проблемом сусрео на ДВ 400 kV Лесковац – граница са Македонијом, и остали ТСО-ови су се срили са сличним проблемом и то решавали на различите начине - прањем проводника, коришћењем „хидрофобик“ премаза, применом три и више проводника по фази, и другим методама. Радна група одлучила је да се у План рада те групе за 2014. годину уврсти Израда извештаја о искуствима у ублажавању буке на 400 kV водовима. План рада ће се разматрати на наредној Седници Комитета за развој система (SDC) која ће се одржати у октобру 2013.

П. Батинић

Спремни за сертификацију

Сертификационо тело „SGS Београд“ је петог и шестог септембра извршило предсертификациону проверу ИМС у ЈП ЕМС у односу на захтеве стандарда: Системи менаџмента квалитетом - SRPS ISO 9001:2008, Системи управљања заштитом животне средине - SRPS ISO 14001:2005 и Системи управљања заштитом здравља и безбедношћу на раду - SRPS OHSAS 18001:2008. Циљ предсертификационе провере био је да се утврди да ли је систем менаџмента успостављен и примењен у сагласности са захтевима стандарда према којим се обавља провера и да се оцени спремност система за сертификацију.

Тим „SGS Београд“ за предсертификациону проверу чинило је 5 проверача: **Јован Бабић** (водећи проверач EMS – технички координатор провере), **Златко Јанковић** (водећи проверач QMS), **Мирко Гавриловић** (водећи проверач OHSAS), **Бранка Младеновић-Крстић** (члан тима EMS) и **Слободан Михаиловић** (члан тима OHSAS).

Провера је извршена на локацијама у Кнеза Милоша 11, Ровињској 14, Војводе Степе 412 и ТС Београд 8.

У провери је учествовао велики број запослених ЈП ЕМС, од представника пословодства, запослених из Управљања квалитетом, Сектора заштите животне и радне средине, као и лица на провераваним локацијама. Сви

они су на свој начин дали велики допринос позитивном утиску које чланови сертификационог тела носе из нашег предузећа.

Предсертификациона провера је оцењена као врло успешна, а ИМС у ЈП ЕМС као добро постављен и уз одговарајућу припрему спреман за сертификацију.

Са представницима „SGS Београд“ је усаглашен термин почетне сертификационе провере ИМС у ЈП ЕМС - 25, 26. и 27. новембар. На сертификационој провери ће бити ангажован већи број проверача „SGS Београд“ и биће извршена провера свих процеса и на већем броју локација у односу на предсертификациону проверу.

Р. Е.

СЕДНИЦА ИЗВРШНОГ ОДБОРА CIGRE СРБИЈА

Саветовање и финансијски успешно

У Београду је одржана 91. седница Извршног одбора CIGRE Србија, којом је председавао **мр Гојко Дотлић**, саветник генералног директора за техничка питања ЈП Електро мрежа Србије и председник CIGRE Србија. Основна тачка Седнице била је сумирање резултата и усвајање извештаја о 31. националном Саветовању, које је одржано на Златибору.

Мр Дотлић је веома задовољан изванредним оценама које је о српском националном Саветовању изнео **Клаус Фрелих**, председник међународне CIGRE. Фрелих, који је присуствовао Саветовању на Златибору изјавио је да је српска CIGRE одлично организована. Приметио је чак и неке, наизглед, небитне детаље, које ће, како је рекао, да предложи као стандарде и другим националним комитетима у саставу међународне CIGRE.

- Фрелих је веома задовољан значајном заступљеношћу жена у студијским комитетима о чему се и у свету води много рачуна. У нашој CIGRE на

челу пет од 16 Студијских комитета су жене. Дотлић је рекао да се Фрелиху веома допао радни и стручни део –озбиљност у раду у Студијским комитетима и велика посећеност. Председник међународне CIGRE апострофирao је и медијску пажњу које је наше Саветовање задобило, као и врло успешне конференције за новинаре и сарадњу стручњака с представницима медија. Фрелих је чак приметио и начин и стицања националне и заставе CIGRE испред хотела у којем је одржано Саветовање.

Резултати овогодишњег Саветовања коначно су разбили фаму да неће бити финансијских резултата уколико CIGRE Србија организује маркетиншка агенција пошто је реч о „non-profit“ скупу. Наиме, планирана добит је остварена. Агенција, коју смо ангажовали јавним тендером, испунила је све наше захтеве, - рекао је мр Гојко Дотлић.

П. Батинић

Мањи број дозвола за емисију CO₂

Европска комисија је смањила за 5,7 посто број бесплатних дозвола за емисије CO₂ (ЕТС) у 2013. за сваку од 12.000 фабрика и електрана из земаља чланица обухваћених тим системом. Овај рез ће постепено бити увећан до 18 посто до 2020, како би се осигурало да број слободних дозвола не премаше ЕУ законима предвиђени максимум, саопштила је 5. септембра Европска комисија на свом вебсајту. „За 2013. максималан износ омогућен за бесплатну расподелу индустрији износи 809,3 милиона дозвола“, наводи ЕК. Смањење бесплатних дозвола ће ослабити политику заустављања исељавања европских компанија у регионе без климатске политике и задаће нови ударац нафтної прерађивачкој индустрији у Европи, саопштило је европско удружење тог сектора нафтне привреде Еуропа. Циљ мере ЕК је заустављање обезвређења дозвола за емисије, кључног ЕУ климатског инструмента. Иначе, од ове године, произвођачи електричне енергије у западној Европи не добијају више слободне емисионе дозволе, већ њихове појединачне квоте зависе од њихове емисионе ефикасности. Једна дозвола покрива емисију једне тоне CO₂.

Истрага у Чешкој

Чешки енергетски регулатор (ERU) сматра да неки од произвођача соларне енергије у земљи приказују лажне податке о производњи струје да би добили веће субвенције од државе, пренела је првог септембра чешка ТВ (СТ). Инспекција ERU је наине утврдила да су неке соларне електране пријавиле периоде сунчаних дана када то „ни теоретски није могуће у Чешкој, а јесте у Калифорнији ...“ „ERU тренутно истражује око 1.500 таквих произвођача. Иначе, укупна вредност субвенција за ОИЕ у Чешкој достићи ће ове године 44,4 милијарде круна

(1,72 милијарди долара), од чега 11,7 милијарди круна иде из буџета, а остатак преко рачуна за струју плаћају потрошачи.

Неиспуњавање директива о енергетској ефикасности

Анализа Energy Efficiency Watch утврдила је „огроман диспаратет“ међу ЕУ земаљама чланицама у области мера енергетске ефикасности, односно смањена потрошње енергије. Обимна анализа утврдила је да је „у неким земаљама у тој области урађен тек минимум (а некада ни толико) од захтева из европских директива“. ЕУ законодавство тражи од чланица да поднесу Националне акционе планове енергетске ефикасности (NEEAPs) у 2007, 2011. и 2014. години, са програмима постизања индикативних циљева од 9 процената смањена потрошње енергије до 2016. Бивши владини званичници казали су за EurActiv да су ти необавезујући циљеви директива генерално игнорисани, или испуњавани уз помоћ законодавних трикова.

Поступак против Бугарске

Расправа на првом суђењу Европске комисије против Бугарске, због мања интерконекија за обрнути проток гаса са суседним земаљама, почела је почетком септембра пред Судом правде Европске уније у Луксембургу. Још два предмета која се односе на либерализацију енергетског тржишта у Бугарској би такође ускоро требало да буду отворена пред истом институцијом. Европска комисија је у априлу 2012. тужила владу у Софији јер не нуди учесницима на тржишту максимални капацитет протока обрнутим смером у свом гасоводном систему на интерконекијама према Румунији и Грчкој. Бугарске власти су то објасниле недостатком физичке везе између транзитне и националне гасне транспортне мреже, као и постојањем великог броја различи-

тих правних режима. Бугарска такође указује на постојање три важећа међувладина споразума са бившим СССР-ом, који су у супротности са прописима ЕУ о обезбеђивању максималног капацитета гасовода. ЕК, међутим, напомиње да Бугарска мора да елиминише те некомпатибилности, ако проистичу из уговора потписаног са Гаспромом 1998. Суђење против Бугарске би требало да се оконча у року од три до осам месеци. Ако Бугарска буде осуђена, износ казне ће утврдити Суд правде ЕУ. Када је реч о два предмета у поступку против Бугарске због кашњења са либерализацијом тржишта електричне енергије и гаса, ЕК инсистира на дневној казни од осам и по хиљада евра до уклањања неправилности.

Нова енергетска стратегија

Бугарска ће кроз девет месеци добити нацрт нове енергетске стратегије, најавио је тамошњи ресорни министар Драгомир Стојанев. Он је рекао да је у претходне три године дуг компанија у енергетском сектору порастао за 1,5 милијарди лева (око 770 милиона евра), „па се за убудуће морају наћи конкретна решења за излаз из те ситуације“. Стојанев је указао да је садашња влада успела да постигне оно што ни једна претходна није – да смањи цене електричне енергије за привреду.

Заједничка енергетска мрежа ЕУ

Све државе чланице Европске уније би требало да се интегришу у заједничке енергетске мреже до 2016, рекао је премијер Литваније, земље која тренутно председава ЕУ. Алгирдас Буткевичиус је на конференцији за штампу почетком септембра казао да то сматра главним задатком за ЕУ.

Ново снижење цена у Мађарској

Мађарска влада спровешће ново снижење регулисних цена енергије за домаћинства првог новембра, рекао је државни секретар Јанос Лазар. Он је на једном састанку са општинским властима рекао да ће цене струје и гаса, као и грејања, бити смањене за нових 10 процената, додајући да је то само почетак процеса појефтињења енергије за домаћинства у тој земљи. Европска комисија је критиковала и прво појефтињење цена струје и гаса у Мађарској од 10 посто, уведено на почетку године.

Нове електране на угаљ

Следеће године године у свету ће се отворити чак 112 GW капацитета нових електрана на угаљ, наводи се у новом извештају фирме Mcllvaine Co. У извештају под називом "Производња фосилне и нуклеарне енергије: светска анализа и прогноза" наводи се да ће се од очекиваних 112.099 MW нових електрана на угаљ, у земљама источне Азије отворити 60.774 MW, а у земљама западне Азије 41.335 MW. У документу се такође наводи да ће готово све нове електране, осим неколико у западној Азији и земљама бившег Совјетског Савеза, имати уграђену опрему за контролу емисија сумпор диоксида, док се европске електране модификују како би постале когенерацијске електране на биомасу.

У продаји део акција румунског произвођача нуклеарне енергије

Румунска влада очекује да заради око 110 милиона долара у иницијалној јавној продаји 10 посто акција државног произвођача нуклеарне енергије Nuclearelectrica, објавила је почетком септембра агенција Mediafax. Продаја ће се реализовати од до краја септембра. Већински власник компаније Nuclearelectrica је министарство привреде Румуније са уделом од 90,28 посто, а остатак поседује инвестициони фонд Fondul Proprietatea. Компанија поседује два нуклеарна реактора од по 700 MW који покривају 20 процената потреба земље за електричном енергијом.

Завршетак градње термоелектране Самсун

Грчка компанија МЕТКА (део групе Mutilineos) објавила је почетком септембра завршетак градње гасне комбиноване термоелектране Самсун капацитета 870 MW у Турској, чији је власник аустријски OMV.

Роботи замењују људе на опасним пословима

Европска комисија објавила је лансирање пројекта PETROBOT који ће развити роботе способне да замене људе у пословима инспекције притисака у вентилима и складишним резервоарима који се користе у нафтној, гасној и петрохемијској индустрији. ЕК наводи да у томе учествује конзорцијум десет европских компанија, предвођен Shell-ом. Тренут-

но, ради безбедности инспекција, помешати погони у време контрола морају да обустављају рад. Пројекат PETROBOT укључује компаније из Холандије, Британије, Шведске, Норвешке, Швајцарске и Немачке и трајаће три године. У буџету од 6,2 милиона евра, ЕУ учествује са 3,7 милиона.

Алтернативна решења смањења емисија угљендиоксида

ЕУ мора да одбаци "поданичку и контрапродуктивну опседнутост" циљевима производње обновљиве енергије и прихвати алтернативна решења смањења емисија угљендиоксида, као што је захватање и складиштење угљендиоксида (CCS), рекла је британска посланица Вики Форд, известилац на заседању комитета за индустрију, истраживање и енергију (ITRE) Европског парламента. „Циљеви за ОИЕ могу звучати лепо, али фактички усмеравају напоре и инвестиције у једну област ... уместо у друге технологије способне да уклоне угљендиоксид при сагоревању фосилних горива, односно произведу чисту електричну енергију“, истакла је она у име Комитета. Извештај Комитета наћи ће се на пленуму Парламента у јануару идуће године, преноси гласило тог ЕУ законодавног тела.

ДКЕВР одговорио на питања о ЧЕЗ-у

Бугарски енергетски регулатор (ДКЕВР) саопштио је да одлуку о евентуалном одузимању лиценце од компаније ЧЕЗ Бугарија не може донети, нити спровести док са локалним властима не утврди последице блокирања рада једином дистрибутеру електричне енергије у том делу земље. Регулаторна комисија је тако одговорила на питања зашто посла више од шест месеци од покретања процедуре за одузимање лиценце под фирми чешког енергетског колоса тај

поступак није завршен. Медији пишу да је радикална мера регулатора мало вероватна, јер је у међувремену ЧЕЗ испунио све захтеве ДКЕВР. Компанија је, између осталог, редиговала рачуне својим потрошачима, а такође почела замену старих бројила.

Немачке енергетске дилеме

Немачка не треба да одбаци технологију добијања гаса из шкриљаца, нити да се једнострано превише изложи климатским циљевима, рекао је почетком септембра европски комесар за енергију, Гинтер Етингер. „Саветујем вам да задржите отвореним све опције (дробљења гасних шкриљаца) ... које чине нервозним (руског председника Владимира) Путина“, рекао је Етингер. EurActiv пише да је немачки политичар алудирао на нерешена различита гледања унутар ЕУ чланица на прописе везане за производњу гаса из шкриљаца, због чега је тај сектор још успаван, док расте увоз, а Русија остаје највећи снабдевач. Берлин је, због притиска еколошких групација и јавности, успендовао планове регулисања овог сектора гасне привреде за после септембарских парламентарних избора. Етингер је рекао да немачка привреда може да издржи 50 до 100 процената скупљу енергију од оне њених ривала у САД, „али не више од тога“. Он је такође оправдао владине мере изузимања енергетски интензивне привреде од плаћања намета за зелену енергију, „јер је то начин да индустрија преживи“. Окарактерисао је „авантуристичким“ ставове Зелене партије за додатно заостравање регулативе у тој области упозоравајући да би то приморало енергетски интензивну индустрију да измести погоне из Европе. Етингер је оценио да је ЕУ климатска политика пренаглашена, јер није у складу са малим уделом Европе у глобалним емисијама штетних гасова. Он је стога позвао на опрез при дефинисању ЕУ предлога заштите климе за 2030. „Све више се доводи у питање могу ли наше пионирске (климатске) активности бити финансиране када нас остатак света не следи“, рекао је он.

ПРЕДСТАВЉЕН НАЦРТ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ЕНЕРГЕТИКЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ДО 2025. ГОДИНЕ СА ПРОЈЕКЦИЈАМА ДО 2030. ГОДИНЕ

Енергетска безбедност, развој тржишта и одрживост енергетике

Министарство енергетике, развоја и заштите животне средине представило је крајем августа у Београду Нацрт стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, у склопу јавне расправе о том документу.

Представљању стратегије у Клубу посланика у Београду присуствовали су представници јавних предузећа (ЕПС,

ЕМС, Србијас, Транснафте), Агенције за енергетику, као и представници стручне јавности, који су први имали прилику да изнесу коментаре и примедбе на документ који ће у јавној расправи бити до 11. октобра 2013. године.

Стратегија је рађена узимајући у обзир расположиве енергетске ресурсе и потенцијале, постојећу структуру енергетског сектора у Србији, пројекције

привредног развоја и демографских кретања, и уважавајући све обавезе које проистичу из Уговора о енергетској заједници, потписаног 2005. године.

Три стратешка правца развоја која Нацрт стратегије предвиђа су енергетска безбедност, односно сигурно и поуздано снабдевање енергијом, затим развој националног и регионалног тржишта енергије и одрживост енергетике, која укључује искоришћење обновљивих извора енергије, повећање енергетске ефикасности и заштиту животне средине.

У области електроенергетике, стратегија предвиђа да до 2020. године Србија добије најмање 2.000 мегавата нових капацитета у термоелектранама, хидроелектранама и електранама које користе обновљиве изворе енергије. У сектору нафте, планирана је изградња нових складишних капацитета у циљу формирања обавезних резерви нафте и нафтних деривата. У гасном сектору, приоритет је оптимално искоришћење нових правца снабдевања овим енергентом, након изградње гасовода "Јужни ток" и интерконекције ка Бугарској.

У складу са Законом о енергетици, након усвајања стратегије, биће припремљен програм остваривања стратегије којим ће се детаљно утврдити услови, начин, динамика и мере за остваривање Стратегије.

Извор: МЕРЗ

У Београду је одржана вежба евакуације из објеката ЈП Електромрежа Србије у улицама Кнеза Милоша, Јелене Њетковић и Војводе Степе. Обуку су обавили представници Ватрогасне јединице Београд, у склопу превентивне заштите од пожара, а у организацији запослених задужених за безбедност у ЈП ЕМС.

Прилика је искоришћена да се запослени у тим ЕМС-овим зградама упознају с потенцијалним ризицима од пожара, као и начином коришћења противпожарних апарата.

- Вежба у Београду прва је у низу таквих активности које ће бити организоване у целом Предузећу, док се истодобно анализирају упутства и правилници о противпожарној заштити на нивоу целе компаније.

Сличне вежба и обука, какве су организоване на три локације у Београду, биће организоване и у другим местима у којима су ЕМС-ови објекти. Дакако, то је само део ширих и обухватнијих унапређења стандарда, али и мера безбедности и сигурности на раду – истакао је **Борислав Чорниј**, ЕМС-ов експерт за безбедност.

П. Батинић

У ЕМС-ОВИМ ЗГРАДАМА У БЕОГРАДУ

Вежба противпожарне заштите

Нова Одлука ступила на снагу

Одлуком прецизно утврђен распоред радног времена у Предузећу

Крајем августа на снагу је ступила нова Одлука о распореду радног времена у Јавном предузећу Електромрежа Србије. Одлуку је, у складу са Законом о раду, одредбама Колективног уговора, те члану 37. Статута ЈП Електромрежа Србије потписао **Никола Петровић**, генерални директор ЈП ЕМС. Новом Одлуком стављена је ван снаге Одлука о распореду радног времена у Предузећу број 3013 од 23. марта 2006. године, као и одлуке 2769 од 16. марта 2009. и број 13233 од 17. децембра 2012. године.

Одлуком је јасно и прецизно утврђен распоред радног времена запослених у Јавном предузећу Електромрежа Србије, односно радно време у оквиру радне недеље. Одлуком се

ближе, јасније и прецизније дефинишу почетак и завршетак радног времена, распоред радног времена запослених који раде по другачијем распореду радног времена, одмор у току дневног рада, недељни и годишњи одмори, прерасподела радног времена, прековремени рад, рад на службеном путу, те начин вођења и контрола евиденције часова рада и одсуствовања са посла.

У другом делу нове Одлуке посебно су прецизирани радно време и распоред радног времена, пуно радно време, скраћено радно време, почетак и завршетак радног времена, одмори (дневни одмор, недељни одмор, годишњи одмори, коришћење годишњег одмора) прерасподела радног времена, одлука – решење о годишњем одмору, евиденција часова остварених у пре-

расподели радног времена, коришћење часова остварених у прерасподели радног времена, прековремени рад, интервентни рад посебан облик прековременог рада, затим рад на службеном путу (службени пут у радне дане, службени пут и дане недељног одмора и празника). Одлуком је детаљно дефинисана евиденција о часовима рада и одсуствовање са посла. У прелазној одредби Одлуке утврђено је коришћење часова остварених у прерасподели радног времена у периоду од 1. јануара 2010. до 31. децембра 2012. године. Одлука је јавно оглашена и сви запослени у ЈП Електромрежа Србије дужни су да се упознају и поступају у складу са њом. Непоштовање одредби саме Одлуке од стране запослених представља повреду радне обавезе.

М. Вукас

ТИМ МАЛОГ ФУДБАЛА ЈП ЕМС

Освојен Бенетон супер куп Београда

Тим малог фудбала ЈП ЕМС, почетком септембра постао је Шампион Бенетон супер купа Београда за 2013. годину. Прошле године у лигашком такмичењу постали су Шампиони четврте сезоне Женерал суперлиге у малом фудбалу, а ове такмичарске сезоне крајем месеца очекује их завршница истог такмичења у коју су се пласирали као прва екипа на табели. С обзиром да су лигашки део такмичења завршили на првом месту и да су прошлогодишњи победници и освајачи лиге, ове године припала им је организација завршног турнира. За очекивати је, и то са разлогом, да фудбалери ЈП ЕМС освоје још један трофеј. Фудбалски тим ЈП ЕМС члан је Спортског друштва Ушће Нови Београд. Тим и друштво веома успешно предводи колега **Драган Милојевић**.

М. В.

Освајачи Бенетон супер купа

Током рекреације радника ЈП ЕМС на Охридском језеру у организацији Синдиката ЕМС, с обзиром да је време било врло повољно, донео сам одлуку да реализујем врло захтеван планинарски, високогорски успон на врх планине Галичице, Магаро (2.254 мнв). Пошто сам активни водич у Планиранском клубу “Железничар” Београд, а нисам до сада имао прилику да се попнем на тај врх, жеља је била још већа. Набавио сам карту Националног парка “Галичица”, проучио могуће трасе за реализацију успона и, наравно, почео да тражим још неког сапутника, јер се у планину никад не иде сам“, - почиње разговор **Драган Петричић** из УПИ сектора Дирекције за управљање преносним системом, иницијатор и вођа успона.

Окупила су се четири учесника - осим Петричића на успон су се одважили и **Дарко Ћота** и **Бранко Ђорђевић** из Службе за далеководне Центра за инвестиције, као и **Милан Вучак** из Електроисток - Изградње, планинар из ПК “ПТТ” Београд. За реализацију успона одређен је четвртак, 22. августа. Екипа се рано ујутру аутобусом превезла до села Трпејци, одакле су кренули на пешачку туру.

„Успон из тог правца прилично је тежак, по јако стрмом терену, на местима је нагиб био и преко 30 степени, а и “далеководије” су често, по навици, инсистирали на директном правцу, кроз шуму, а не, рецимо, да се она заобиђе, што је додавало на тежини“, - објашњава Петричић.

На главни гробен Магара екипа се попела тек поподне, па се тамо нису дуго

ЗАПОСЛЕНИ ЈП ЕМС ОСВОЈИЛИ НАЈВИШИ ВРХ ГАЛИЧИЦЕ (2.254 МНВ)

Успон на Магаро

задржали. Ималу су времена само за сликање и кратко уживање у погледима и пејзажу из “птиче” перспективе. За повратак су изабрали правац према селу Пештани, где су били смештени. Паузу су направили у кампу “Корита” на Коритском риду, где су се освежили, како кажу, изврсно, хладном изворском водом и обновили потпуно потрошене резерве.

„У наш хотел “Десарет” стигли смо око 20 часова, 13 сати од поласка. Били смо прилично уморни, али пресрећни због лепог искуства и бројних утисака, као и због тога што је све прошло без

икаких повреда, а понеки жуљ се не рачуна. Успут смо срели једну дивљу свињу, којој смо прекинули потрагу за ручком (нашли смо свеже изривену земљу поред једног храста) и једно мало змијче од скока, које ми је препречило пут и побегло у траву пре него што сам успео да га снимим“ – говори Драган Петричић и додаје да су укупно препешачили готово 30 километара и савладали висинску разлику већу од хиљаду и 500 метара при успону и при спусту, дакле укупно више од три хиљаде метара.

М. Богићевић

ПРЕВЕНЦИЈА РАДНЕ ИНВАЛИДНОСТИ

Рекреација на Охридском језеру

Синдикат ЕМС је, у сарадњи са Послодавцем, организовао превенцију радне инвалидности у Македонији, у хотелу „Десарет“ који се налази на самој обали Охридског језера у месту Пештан. Аранжман је обухватао седам пуних пансиона од 17. до 24. августа, у једнокреветним и двокреветним собама са терасама, од којих је већина била са погледом на језеро. Одличан положај хотела и лепо време допринели су да 55

запослених проведе пријатне тренутке купајући се у бистрој води Охридског језера. Већина запослених је користила организоване излете аутобусом. Обишли су манастир Св. Наум, затим цркву Св. Софија, Самуилову тврђаву, Стругу и у више наврата град Охрид. Слободно време је искоришћено за међусобно дружење и боље упознавање са колегама из различитих делова нашег колектива. У организацији Синдиката МЕПСО одржан је састанак активиста синдиката електропреносних организација из Црне Горе, Републике Српске, Македоније и Србије.

В. С.

Измене и допуне Колективног уговора за ЈП ЕМС

На бипартитним и трипартитним преговорима овлашћених представника Оснивача, Послодавца ЈП ЕМС и Синдиката ЕМС, усаглашен је Колективни уговор о изменама и допунама Колективног уговора за Јавно предузеће Електромрежа Србије. У новом Колективном уговору дато је стимулативно право запосленима који имају услов за пензију на отпремнину у висини од минимум три зараде остварене за месец који претходи месецу у којем се исплаћује отпремнина или у висини од минимум три просечне зараде по запосленом код послодавца, ако је за њега то повољније, у складу са расположивим средствима из одобреног годишњег Програма пословања.

За категорију запослених који немају услов за пензију представници Оснивача нису прихватили нови члан Колективног уговора, предложен од заједничког Преговарачког тима Послодавца и Синдиката, који би омогућио заинтересованим запосленима споразумни престанак радног односа (по члану 177. ЗОР) уз адекватну стимулативну отпремнину, са образложењем да је то веома добро решење за наше запослене, али да би за Оснивача био велики проблем због осталих јавних предузећа ко-

ји нису тако успешна и ликвидна као ЈП ЕМС, односно не би имали сопствена средства за сличне програме. Зато су представници Оснивача били изричитии у ставу да се евентуални вишак запослених мора решавати анексирањем 59. члана Колективног уговора за ЈП ЕМС, односно по члановима 153. до 160. Закона о раду, доношењем Програма решавања вишка запослених, у коме Послодавац, поред наведених разлога престанка потребе за радом запослених и критеријума за утврђивање вишка запослених мора да наведе и мере за решавање социјално-економског положаја вишка запослених, као што су премештај на друге послове, преквалификација или доквалификација, рад са непуним радним временом, рад код другог послодавца, самозапошљавање и тек на крају отказ, уз претходно исплаћену отпремнину и остваривање права на пензијско и инвалидско осигурање, здравствену заштиту и новчану накнаду, у складу са прописима о запошљавању. По актуелном Закону о раду Послодавац је дужан да и пре доношења Програма решавања вишка запослених, у сарадњи са Синдикатом и републичком организацијом надлежном за запошљавање, предузме одговарајуће мере за ново запошљавање вишка запо-

слених. На предлог Синдиката ЕМС пролонгирано је анексирање 59. члана Колективног уговора, односно доношења „Програма решавања вишка запослених“ до ступања на снагу новог Закона о раду и завршетка израде систематизације и других нормативних аката, стручних анализа и елабората, који ће идентификовати конкретне послове и одредити број извршилаца за којима више не постоји потреба - евентуални технолошки или организациони вишак запослених (по трећем ставу члана 59. КУ за ЈП ЕМС, не може се запосленом отказати уговор о раду као технолошком вишку до закључивања поменутог „Анекса“).

Део Колективног уговора о изменама и допунама Колективног уговора је нови Прилог Колективном уговору који садржи групе послова (радних места) по сложености, са коефицијентима, према називима и описима послова из новог Правилника о организацији и систематизацији послова у ЈП ЕМС, са роком реализације до 30.06.2014. године.

Колективни уговор о изменама и допунама Колективног уговора за Јавно предузеће Електромрежа Србије потписали су: за Оснивача **проф. др Зорана Михајловић**, министар енергетике, развоја и заштите животне средине, за Послодавца **Никола Петровић**, генерални директор ЈП ЕМС и за Синдикат Милован Андрић, председник Синдиката ЕМС.

М. А.

Усклопу заједничког програма Послодавца и Синдиката „Рекреативни одмор за запослене и чланове њихових породица“, крајем августа реализован је одмор у бањи Тополшица у близини Велења, окруженој боровом шумом са благом планинском климом и богатим извором термалне воде којом се пуне комплекси затворених и отворених базена. Педесет учесника овог програма било је смештено у хотелу „Весна“, на бази 7 полупансиона, у двокреветним собама са балконом. Они су највише времена проводили купајући се у топлој бањској води, користећи могућност коришћења базена од 6 сати ујутро до 21 час увече. Организовани су обилазак Љубљане, уз помоћ професионалног водича и посета јединственом Музеју рударства Словеније у Велењу, где су наши рекреативци имали адреналински доживљај спуштања 120 година старим лифтом, 180 метара испод површине земље у некадашњи рудник угља. Велики број учесника посетио је и

ЗАЈЕДНИЧКИ ПРОГРАМ ПОСЛОДАВЦА И СИНДИКАТА

Рекреативни одмор у Словенији

Бледско и Бохињско језеро, оближњи ски центар Голт као и веће градове у близини. Дружење се настављало увече уз звуке словеначке музике. Да овај одмор

остане у сећању као угодан и незабораван доживљај побринуло се изузетно љубазно и предусретљиво особље хотела.

Р. П.

Математичар светског

Ове године навршило се 70 година од када је преминуо наш највећи математичар, Михајло Петровић, познат по надимку Алас. Гороста-сна фигура у плејади оних научника који су дали основни импулс за покретање Србије у правцу европског, а тиме и светског научног друштва. Велики математичар, велики и свестрани научник, али и рибарски мајстор. Мајсторско писмо красило је његов кабинет заједно са дипломом париске Сорбоне. Родило се 24. Априла (односно 6. маја по сада важећем, Грегоријанском календару) 1868. године. Имао је свега седам година кад је остао без оца. Туберкулоза, тада неизлечива болест га је покосила. Бригу о породици преузео је мајчин отац Новица Лазаревић. Михаило се школовао у Београду. За време школовања примеран је ђак, доцније и студент на природно-математичком одсеку Филозофског факултета. Професори Михаила су највећи интелектуалци ондашње Србије. Да поменемо само неке: Марко Леко, Сима Лозанић, Димитрије Нешић, Јован Жујовић, Љубомир Недић и други. Студије у Београду је завршио 1889. Године, али глад за науком и децина жеља да му пружи могућност за стицање више знања одводе га у Париз на даље школовање. Као најбољи студент своје генерације два пута је био на пријему код председника Француске републике. Диплому о научном степену из математике добија 1892. године, а наредне, 1893. године и из физике. Докторску дисертацију на Сорбони одбранио је 1894. године. Научни квалитети му омогућују чланство у Друштву француских математичара у Паризу, Друштву италијанских математичара у Палерму, а убрзо

га бирају за дописног члана Српске академије наука у Београду и Југословенске академије знаности и уметности у Загребу. У 31. Години постаје редовни члан Српске академије наука. Нижу се чланства у многим научним друштвима и академијама, као и више одликовања у земљи и иностранству. Након завршених студија у Паризу, враћа се у Београд и већ 1894. године бива биран за редовног професора математичких предмета на Филозофском факултету. Научну активност започиње већ за време боравка у Паризу. Објављивао је расправе, научне прилоге, књиге у иностранству (најчешће у Француској) и Србији. Његови највећи

научни доприноси у математици су у области класичне анализе, теорије функција, феноменологији и математичким спектрима.

Покреће нове научне часописе, неке у сарадњи са Милутином Миланковићем, а са својим талентованим студентима, касније познатим и цењеним професорима математике, 1910. године формира “Београдску математичку школу”, која је убрзо стекла међународни углед. У њој окупља математичаре од којих су 10 код њега бранили докторат, као Младен Берих, Сима Марковић, Радивоје Кашанин, Тадија Пејовић, Јован Карамата, Милош Радојчић, Драгослав Митриновић и др. Старији инжењери се сећају појединих, а многим од њих су неки предавали математику.

Михаило Петровић – Алас је, осим веома успешног рада у математици, остварио значајне резултате и као проналазач (дубиномер, аутоматски мењач, календар, даљинар, аналогне рачунске машине итд.), али и у

области кибернетике, криптографије и многим другим.

Поред научног рада у области егзатних наука, не мање пажње је обратио рибарству, законодавним активностима, као и књижевном раду. Учествовао је у више експедиција које су истраживале поларне области, далека мора и живот у њима. Са тих путовања објављивао је путописе који се читају као лака, изузетно занимљива штива. На та путовања је пошао као човек са преко 60 година, доба у коме су такве активности прави подухвати. Прву књигу путописа, “Кроз поларну област” објавио је 1932. године. Следе књиге “У царству гусара”

Збирка електричних шема транзисторских DC/DC претварача

Десета књига нашег колеге из EMC-овог Погона преноса Бор

Збирка електричних шема транзисторских DC/DC претварача“ ново је стручно дело нашег колеге **др Радојла Радетића**, електроинжењера из EMC-овог Погона преноса Бор. Радетићева десета књига представља наставак списатељског рада тог аутора у области енергетске електронике. Она прати пут који је трасиран у претходним књигама Транзисторски претварачи и Прекидачка напајања. Пишући те књиге, Радетић је скупио обиман материјал, првенствено из каталожских података произвођача компонената, са интернета, а има и оригиналних шема самог аутора.

- Књига почиње подсећањем на елементарне ствари о претварачима, после чега сам акценат ставио на DC/DC претвараче. Материју сам поделио у десет тематских целина, на сличан начин као што је то урађено у две претходне књиге. Тако је добијена збирка на више од 200 страница и приближно толико електричних шема. Ше-

ме су дате без текстуалних објашњења. За сваку шему дат је извор одакле је преузета тако да читалац може да га потражи и пронађе више детаља.

У прилогу на крају књиге, дате су табеле са најважнијим карактеристикама биполарних транзистора, MOSFET, IGBT и диода доступних на нашем тржишту, - каже др Радетић.

Аутор се нада да ће та књига бити од користи, како конструкторима, практичарима и ентузијастима, тако и свима осталима који се на било који начин баве енергетским претварачима.

Књига је објављена средином 2013. године а издавач је Агенција ЕХО - Ниш. Званични дистрибутер је часопис Инфоелектроника Ниш. Сви остали

подаци о књизи могу се наћи на сајту овог часописа.

П. Батинић

Садржај „Збирке“

Увод

1. Опште о DC/DC Претварачима
2. Претварачи типа buck
3. Претварачи типа boost
4. Претварачи типа buck – boost
5. Претварачи типа SEPIC и Ћук
6. Претварачи типа flyback
7. Претварачи типа push – pull
8. Полумостни претварачи
9. Мостни претварачи
10. Разни претварачи
11. Додатак
12. Литература

значаја

1933. године “Роман Јегуље” 1940. године итд. Последња књига је „Метафоре и алегорије”, која је објављена постхумно.

У овом кратком приказу живота и рада тешко је обухватити све активности и резултате веома плодног Михаиловог живота. Био је учесник ратова које је Србија водила, био је кратко у немачком заробљеништву, али је током живота доста времена посветио и музици са својом љубављу – виолином и оркестром “Суз”, парабродарству са својим бродом “Караш” и др.

Био је веома скроман и велики хуманиста. За време глади у ратним и поратним годинама, делио је бесплатно уловљену рибу како би сиротињи помогао преживљавање. Познанство, а касније и велико пријатељство са Ђорђем Карађорђевићем отпочело је 1904. године. После хапшења принца 1925. године, власти су према Михаилу Петровићу постале подозриве и нису прихватале његово статусно напредовање. Свакако, тиме нису успеле да умање велики међународни углед научника.

Живео је скромно у собици на Косанчићевом венцу у Београду. Без обзира на славу и међународни углед великог научника, није подлегао том изазову. До краја живота остао је једноставан у погледима на живот, живео је сам, али је своје знање и умеће несебично пружао другима. Са готово 400 научних радова, објављених у земљи и иностранству, чланством у 20 академија и научних институција, учествовањем на више од 25 светских скупова математичара, предавањем на више страних универзитета, не би било нескромно да је себе више истицао. О себи никад ништа није написао.

Пре 70 година, 8. јуна 1943. године умро је Михаило Петровић- Алас у Београду.

Р.Иванковић

Депресија – невидљиви убица

Депресија је стара колико и човечанство, а према подацима Светске здравствене организације, она ће до 2020. године да постане други светски здравствени проблем, а први у женској популацији. Проблем депресије један је од највећих парадокса модерне медицине, али и савременог друштва. Данас у свету од депресије болује стотине милиона људи, али само једна трећина потражи стручну помоћ, а одговарајућу терапију добије само 10 – 20 посто. Депресија је излечива болест, али због стигматизације нашег друштва, која на овим просторима и даље влада, одлазак код психијатра или психотерапеута још увек је немогућа мисија.

Депресија (“деприме” - потиснути, притиснути, удубити) је једна од првих описаних болести у историји медицине и убраја се у најчешће болести данашњице. Најмање свака десета особа има шансу да једном у животу оболи од депресије. Депресија не бира ни пол ни доб у ком ће да се јави, али можемо да кажемо да се чешће јавља код жена средњих година (2:1 у односу на мушкарце). Време у коме живимо, нова технолошка открића, фуриозни живот типа “200 на сат”, стална јурњава за новцем, све више напетости и неизвесности у свакодневним животним активностима, пад морала, губитак блискости и осећаја поверења, разочарања на сваком кораку, просто чине да се човек осећа потиштено, нерасположено и тужно. Граница између депресије и уобичајеног нерасположења и туге је ефемерна и индивидуална. Уколико се период туге појави без икаквог разлога или је несразмеран са разлогом настанка, ако не престаје или се периодично понавља и ремети свакодневне активности и утиче на квалитет живота, онда то није “обична” туга или нерасположење, већ јасна и манифестна депресија.

Током XX века депресија се сматрала наследним обољењем или реакцијом на озбиљу

психичку трауму, чији је узрок био поремећај метаболизма неротрансмитера и хормона – серотонина у мозгу. Данас се зна да до депресије може да дође чак и без неког видљивог разлога. Овде треба истаћи да генетски фактори могу да изазову само наследну предиспозицију за тужна стања, али не и осуђеност на иста. Депресивно понашање представља реакцију организма у целини на дешавања која нас окружују. Још увек се не зна тачан узрок настанка депресије, али се сматра да неки унутрашњи и/или спољашњи фактори више или мање могу да допринесу развоју депресије:

- нагомилан умор (“burnout” синдром)
- монотонија свакодневног живота
- промена или губитак посла
- растањак са вољеном особом
- породични конфликти (превара, развод)
- смрт или губитак блиске особе
- претрпљено психичко, сексуално или емоционално насиље
- одлазак у пензију
- хормонске промене у менопаузи
- порођај (постпорођајна депресија)
- андропауза и ерекциона дисфункција
- суочавање се опаким болешћу
- промена годишњег доба

Депресија је озбиљан поремећај расположења и соматског здравља када организам покушава на све могуће начине да изведе особу из неприродног понашања у стање пасивности. На депресију треба посумњати уколико се особа у континуитету две недеље или дуже осећа тужно и када ништа не може да је развесели. Особе које пате од депресије су нерасположене, уморне, тужне, потиштене, безвољне и без осмеха на лицу. Депресија се манифестује и дуготрајном равнодушносту, апатијом, губитком

животне радости, интересовања, воље и мотивације, пессимизмом, немиром, појачаном напетости, осећајем безнађа и дубоке празнине, али и поремећајем сна (несаница), губитком апетита, исцрпљеношћу, падом концентрације и заборавношћу. Особа све теже суздржава сузе и плач, а своју прошлост, садашњост и будућност доживљава мрачно и фатално. Нема воље за дружењем, не води бригу о свом физичком изгледу, не одговара на телефонске позиве, не устаје из кревета, не излази из куће и временом почиње све чешће да размишља о смрти и умирању, јер је живот изгубио сваку смисао. Оваква размишљања су алармантна, јер је депресија болест са значајном стопом смртности. Подаци говоре да око 15 посто депресивних особа изврши самоубиство. Из тога разлога, депресија захтева озбиљан и стручан приступ, чиме би рано препознавање симптома и адекватна терапија, па и хоспитализација, у многоме превенирале могуће погубне последице.

Свака депресија има свој почетак и свој крај. Болест по-

чиње тзв. депресивном епизодом. Код 50 посто особа то стање може спонтано да се појави током 6 – 12 месеци и да се више никада не појави, а код једног броја тегобе ће и даље да перзистирају у нешто блажој форми. Међутим, уколико се понове две депресивне епизоде, вероватноћа да ће да се појави и трећа је 70 посто! Зато је важно да се и блага депресивна епизода озбиљно схвати, јер нелечени депресивни поремећај може да поприми хроничан ток. Чињеница да ће депресија да прође не значи да треба да се трпи и да се одлаже одлазак лекару. Депресија захтева обавезно лечење које мора да буде комплексно и интезивно. При овоме, не треба лечити само симптоме, већ и основне узроке који су довели до појаве депресије. Данас, поред медикаментозне – антидепресивне терапије, постоје и нове, успешне психотерапијске методе лечења емоционалних поремећаја и граничних стања.

Депресија је болест као и хипертензија или дијабетес. Због неупућености, депресију не препознају ни особе које од

21. века

ње пате, као ни њихова околи-на, чак и када она доведе до значајних брачних, породичних, професионалних и социјалних потешкоћа. Особе које пате од депресије морају да науче како да је препознају и како да се носе са депресијом током живота. Стид, кривица и срам не смеју да постоје! О својим осећањима, бригама, проблемима и недоумицама отворено и искрено треба разговарати са најближима (породица, пријатељи), али и са својим изабраним лекаром и неуропсихијатром. Само заједничким напорима, али и правилним начином живота зачарани круг депресије може да се избегне.

Један енглески књижевник је давне 1621. године написао: „Ако постоји пакао на земљи, наћи ћете га у срцу депресивног човека“. Депресија узрокује дубоку људску патњу и бол, и многи стручњаци сматрају да је то за човека најболније искуство са којим се суочава. Срећом, излечива је, али само уз правовремену и адекватну стручну помоћ.

Др Александра Карапантић
(лекар опште праксе
у амбуланти „ЕМС“)

Серија текстова „ЕМС-ова амбуланта“ омогућена је средствима TEMPUS пројекта

КУЛТНИ ФИЛМ КАНАДСКОГ РЕЖИСЕРА

Голи ручак

Филм је дело Дејвида Кроненберга, снимљен 1991. године. У канадско-британско-јапанској копродукцији настаје ремек-дело култног режисера екранизацијом романа Вилијема С. Бороуса, Голи ручак (Naked Lunch). Кроненберг је режирао „Беснило“, „Видеодром“, „Зону смрти“, „Муву“... Сви ти филмови поседују линију која их издваја из продукције тог времена. Имају посебну црту уверљивости, специфичност Кроненберговог доживљаја и схватања теме. Голи ручак би и за могућности данашње технологије и продукције био сигурно озбиљан изазов.

Године 1953. у Њујорку, Вилијем Ли (Питер Велер) запослен је у компанији која се бави истребљивањем инсеката. У апарату којим се служи на послу често недостаје отровног праха и Ли открива да га његова жена Џоан (Џуди Дејвис) злоупотребљава. Пошто и Ли долази у контакт с инсектицидом почиње његово „посебно“ понашање. Од тог тренутка Кроненберг нас премешта у надреалистичну атмосферу у чију специфичност и могућност успева да нас увери од самог почетка филма. И поред тога што је реч о научној фантастици, кадрови и сценографија су доследни, једноставни, обојени специфичним тоном. Филм се креће између „реалности“ и халуцинација главног глумца и у том међупростору је, вероватно, додир с књижевним предлошком Бороуса најдубљи. Ли умишља да је тајни агент, разговара с огромним инсектима - писаћим машинама које су ванземаљци, среће се с полуделим писцима... Након што, гађајући чашу на глави своје жене, случајно

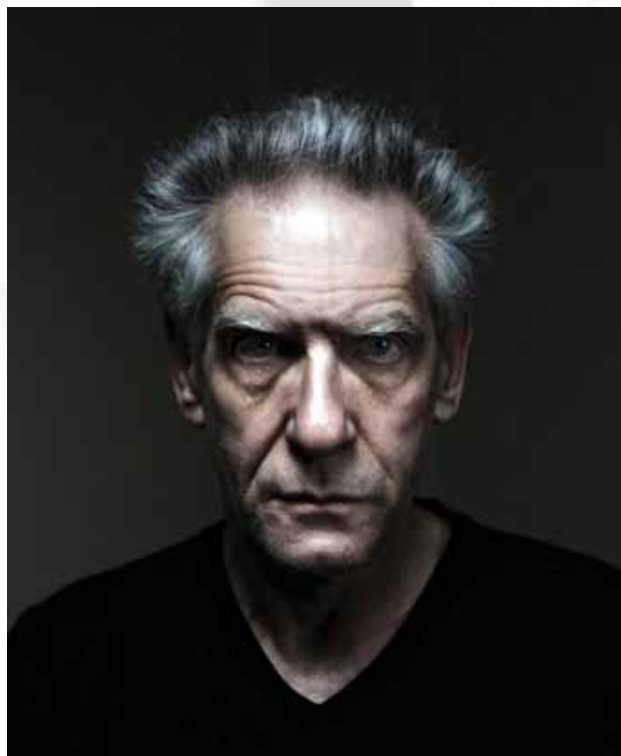
убије Џоан, Ли пред полицијом бежи у тајанствени град Међузону... Занимљиво је да је Кроненберг за сценарио употребио елементе

из пишеве биографије.

На додели канадске филмске награде „Џини“ филм је освојио већину награда, између осталих за најбољи филм и режију. Награде удружења филмских критичара САД-а, Њујорка, Бостона и Лондона добили су Кроненберг, за сценарио и режију и Џуди Дејвис, за најбољу споредну улогу.

А. Опачић

Краљ телесног хорора

Давид Кроненберг, рођен 15. Марта 1943. године у Торонту, канадски је аутор, сценариста, режисер, писац, сниматељ, монтажер и глумац, знан и као Краљ телесног хорора (посебан поджанр у хорор фикцији познат и као органски хорор, или биолошки хорор, карактеристичан по употреби експлицитних сцена у визуелном смислу. Плодови његове имажинације познати су по мрачној визуелној естетици. Студирао је природне науке, али се на време заинтересовао за књижевност, што пресудно одлучује о деловима његове уметничке оријентације. После обимног ауторског опуса (Трансфер, 1966; Из цеви, 1967; Стерео, 1969; Злочини будућности, 1970; Крхотине, 1975; Рабид, 1977...) покушава да се окрене комерцијалном приступу и третману, али не успева. Вероватно је његово дугорочно декларисање о одбијању прихваћених и уиграних принципа скупих продукција учинило своје... Снимио је двадесетак филмова који свакако имају врло одређено и видљиво место у филмској историји.

сигурност. поузданост. ефикасност.

